

SZTEhírek > Hírchívum > 2019. Február

Hol tart az SZTE Fűvészkert növényfajmentő programja?

2019. február 19.

Kutatóhely is az SZTE Fűvészkert, amely fokozottan védett növényfajokat szaporít a Körös-Maros Nemzeti Park 160 hektárnyi területén. A 2017 márciusában indult, öt éven át tartó fajmegőrzési, természetvédelmi munkáról kértünk pillanatfölvételt Németh Anikótól, az SZTE Fűvészkert igazgatójától.

Cikk nyomtatás

Link küldés

Tetszik 0

Tweet

Mikor kezdődtek az SZTE Fűvészkertben a természetvédelmi vonatkozású kutatások?

„Szaporodásbiológiai vizsgálatok kezdődtek a 2000-es évek elején az alábbi növényfajokon: tavaszi kankalin (*Primula veris*), szártalan kankalin (*Primula vulgaris*), szibériai nőszirm (Iris sibirica), orvosi kálmos (*Acorus calamus*), báránypirosító (*Alkanna tinctoria*). 2006-tól a Kiskunsági Nemzeti Park LIFE pályázatába bekapcsolódva az ex situ (élőhelytől távoli) növénysszaporítás irányába mozdult el az SZTE Fűvészkertbeli kutatások súlypontja.”

Kutatói műhelyként kikkel működik együtt az SZTE Fűvészkert?

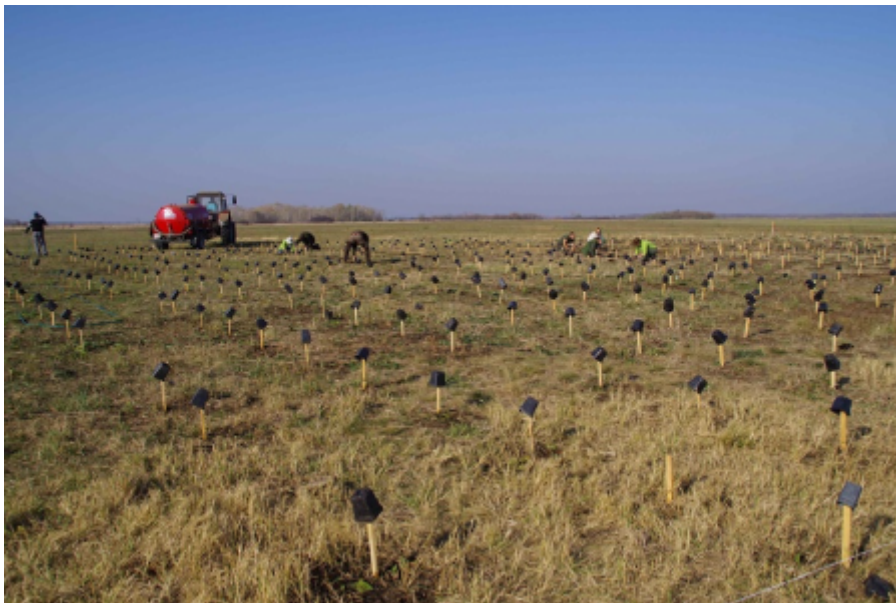
„A Kiskunsági Nemzeti Park mellett 2011-től a Körös-Maros Nemzeti Parkkal is aktív együttműködés alakult ki. A Fűvészkert ideális helyszíne az ex situ (élőhelytől távoli) növénysszaporításnak és a kert területén felnevelt növényegyedeket a nemzeti parki területekre ültetik ki, hozzájárulva ezzel a térség biodiverzitásának fennmaradásához.”

Kiemelt projektjük a „Lőszpuszta-gyepék helyreállítása a Körös-Maros Nemzeti Parkban karakter/specialista növényfajok szaporításával, telepítésével, 2017-2021”. Miként illeszkedik ez a program az SZTE Fűvészkert profiljába?

„A jelenleg is futó projekt a 2012-ben sikeresen zárult (amit az évenként végzett állapotfelmérés igazol) Körös-Maros Nemzeti Parkkal közös munka folytatásának tekinthető, bővített fajlistával és új területek bevonásával. A Körös-Maros Nemzeti Park által 2017-ben indított újabb löszgyep rehabilitációs projekt a nemzeti park igazgatási területén lévő, ritka, veszélyeztetett és/vagy védett, löszgyepekre jellemző növényfajok szaporítását és visszatelepítését célozza meg a visszagyepesedés különböző stádiumában lévő parlagokra. A projekt a „Lőszpuszta-gyepék helyreállítása a Körös-Maros Nemzeti Parkban karakter/specialista növényfajok szaporításával, telepítésével” c. KEHOP-4.1.0-15-2016-00040 pályázat keretében valósul meg.”

Miért is van szükség erre a munkára?

„A Békés-Csanádi háton a természetes vegetációt valaha löszgyepék alkották, melyeket a jó termőképességű csernozjom talaj, feketeföld miatt egyre nagyobb arányban vontak művelésbe, ami a beszántásukat, s az ott élő növényzet megsemmisülését jelentette. Ez a folyamat a múlt évszázadban, a mezőgazdasági művelés intenzívvé válásával gyorsult fel annyira, hogy napjainkra elmondhatjuk, hogy a természetes löszgyepék szinte 100 százaléka megsemmisült. A lösznövények egymástól elszigetelt kis kiterjedésű élőhely-foltokban maradtak fenn (utak, csatornák menti mezsgyéken, kis gyepfoltokban). Ezeknek az élőhely-foltoknak a fennmaradása is veszélyben van például beszántás, cserjésedés, gyomosodás, vegyszerezés miatt. Munkánkkal ezeknek a nemzeti park területén élő védett, ritka vagy veszélyeztetett, löszgyeppekhez kötődő fajoknak a megőrzése a cél.”

A cél elérését milyen számok mutatják majd?

„A megbízás keretében az SZTE Fűvészkert vállalta 83 löszgyepi növényfaj propagulumainak (szaporítóképleteinek, ez legtöbbször magot jelent) terepi begyűjtését. A begyűjtött magok egy részét magszórással juttatjuk ki a regenerációra kijelölt területekre, más fajok esetében kiültetésre alkalmas egyedeket nevelünk és a palántákat telepítjük ki a kijelölt területekre, előre meghatározott hálózatba.”

A munka 5 éves időtartamra szól, de milyen, egymásra épülő lépésekből áll?

„Első lépésként a magok begyűjtése történik, ez tavasztól ősziig tartó munka. Ennek során felkeressük a növényfajok természetes állományait a nemzeti park adatbázisát használva és magokat gyűjtünk róluk. Ahhoz, hogy ez megvalósulhasson sok napot kell a terepen tölteni, meg kell találni a növényeket majd

nyomon kell követni, hogy a termésérés milyen stádiumában vannak, hogy egészséges, érett és elegendő mennyiségű magot tudjuk gyűjteni. Azzal is számolnunk kell, hogy nem lehetséges minden évben megfelelő minőségű, vagy elegendő magot gyűjteni.

Ezután következik a magok tisztítása és vetése. A vetések nyár végén, ősszel és tavasszal történnek. Sikeres csírázást követően a palántákat cserepekbe ültetjük és a növényeket kiültetésig a fűvészkertben neveljük, gondozzuk. Ezt a folyamatot nevezik ex situ szaporításnak (nem a növény természetes élőhelyén, in situ, hanem attól távolabb történik a szaporítás). A fűvészkertek az ex situ szaporításnak ideális helyszínei, mert egy helyen adott a szakmai tapasztalat és a növényneveléshez szükséges technikai feltételek. A tavalyi évben részt vettünk a EUROGARD (Európai Botanikus Kertek Konferenciája) konferencián, s örömmel nyugtáztuk, hogy ezzel a munkánkkal nemzetközi szinten is az élen járunk.”

A palánták kiültetésére az őszi időszak a legalkalmasabb? Milyen módszert alkalmaznak?

„A korábbi munkánkban már jól bevált módszert alkalmazunk most is: egy előre meghatározott hálózatba telepítünk ki, a természetes növénytársulások mintázatát utánozva. Meghatározzuk, hogy egy területre hány növényfaj hány egyede kerüljön, majd azokat elhelyezzük egy ültetési hálózatba. A háló rácspontjaiba kerülnek a növények, a növekedési sajátosságuktól és a méretüktől függően több egyed is kerülhet egy rácspontba. Ezzel az előzetes tervezéssel nagyban megkönnyítjük a terepi munkánkat, hiszen a helyszínen már könnyen el tudjuk helyezni a növényeket, illetve a kiültetés sikerességét, a növények túlélését is tudjuk ellenőrizni a későbbiekben az ültetési térkép segítségével.”

Hogyan képzeljük el ezt a munkát?

„A Körös-Maros Nemzeti Park kezelésében lévő felhagyott szántókra történnek a kitelepítések. Az első kitelepítésre 2018 őszén került sor: 46 növényfaj 9867 egyedét ültettük ki a nemzeti park három területegységére. Több napot töltöttünk terepen és szerencsénk volt, mert a szárazság miatt késő őszire húzódtott kitelepítést követően az eső is megérkezett, így bízunk benne, hogy a növények be tudnak gyökeresedni és már az idei évben látni fogjuk a növények növekedését.

Az ültetések mellett magaszórást is végzünk a területeken. Ekkor közvetlenül a begyűjtött magokat szórjuk ki. Ezt is előre megtervezzük, egy rácspontba egy-egy faj meghatározott számú magja kerül. 2018 őszén 30 faj, összesen 65300 db magját vetettük el ilyen módon.”

Az SZTE Fűvészkert munkája tehát több ütemben zajlik és 2021-ben zárul. Mely növényfajokat érinti ez a nagyszabású vállalkozás?

„A magszórással érintett fajok: ereszes hagyma (*Allium rotundum*), hólyagos csüdfű (*Astragalus cicer*), borsfű (*Clinopodium vulgare*), magyar szegfű (*Dianthus pontederæ*), mezei varfű (*Knautia arvensis*), hegyi len (*Linum austriacum*), nyúlánk sárma (*Ornithogalum brevistylum*), osztrák zsálya (*Salvia austriaca*), ligeti zsálya (*Salvia nemorosa*), osztrák ökörfarkkóró (*Verbascum chaixii* subsp. *austriacum*) stb.

Az ex situ szaporított fajok: tavaszi hérics (*Adonis vernalis*), bíborfekete hagyma (*Allium atropurpureum*), ereszes hagyma (*Allium rotundum*), közönséges spárga (*Asparagus officinalis*), töviskés imola (*Centaurea scabiosa* subsp. *spinulosa*), kőmagvú gyöngyköles (*Lithospermum officinale*), kosborképű fűtösveronika (*Pseudolysimachion orchideum*), parlagi rózsza (*Rosa gallica*), apró vetővirág (*Sternbergia colchiciflora*), kései pitypang (*Taraxacum serotinum*), változó gurgolya (*Seseli varium*) stb.”

Milyen feladatok várnak az SZTE Fűvészkert projektjébe bekapcsolódó szakembereire 2019-ben?

„A munka 2019-ben a még hiányzó propagulumok begyűjtésével, a vetésekkel és a palántaneveléssel folytatódik tovább. Reményeink szerint munkánkkal sikerül hozzájárulnunk ezeknek a mára megritkult löszgyepi növényeknek a fennmaradásához, olyan életképes és továbbszaporodó populációkat tudunk kialakítani, amelyekkel egy-egy faj túlélését és továbbterjedését támogatjuk, és ami akár további restaurációs munkák kiindulópontja is lehet.”

SZTEinfo

Fotók: SZTE Fűvészkert

Korábban írtuk:

Fajmentő program indul a SZTE Fűvészkertjében (/sztehirek/2017-februar/fajmento-program-indul?folderID=39714&objectParentFolderId=19355)

Cikk nyomtatás

Link küldés

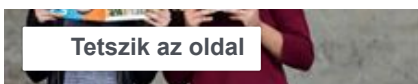
Tetszik 0

Tweet

Kövess minket!

Szegedi E...
4,2 E kedvelés

Az ismerőseid közül te lehetsz az első, akinek ez tetszik.